

GIÁ BÁN	
DONG-PHAP	NGOAI-QUOC
Một năm, 6.000	6.000
Sáu tháng, 3.000	3.000
Ba tháng, 1.500	1.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN, 41 đường Quảng cáo việc riêng của thương nghị trước.

TIENG-DÂN

CHUYÊN-NGHỀ CẢI-THIỆN
HỮU-THUỐC-KHÁNH

Quán - 7
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

叻

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

民

SÁO QUÂN
ĐƯỜNG ĐÔNG-BÁ, Đ
Giấy thép nội số 43
Giấy thép: TIENG-DÂN - 50

Siêng thì có
công, kiệm thì
không thiếu.

HAI CÁI TÀNH CHẤT CÁN NHẬT TRONG NỀN KINH TẾ CÁN VÀ KIỆM

Hiện trên thế giới ngày nay, ngon triêu dân tộc cạnh tranh càng ngày càng hồng hốt mà cái cuộc sinh tồn càng ngày càng thấy khốn bách, nên khắp cả hoàn cầu, không nơi nào không lo việc kinh tế, không ngày nào không nói chuyện kinh tế. Ở các nước văn minh giàu mạnh thì tiếng là kinh tế mà chỉ thực có các thể lực khác phụ vào, như binh lực, chánh trị, chế tạo tư bản, cơ khí hóa học, làm cho đường kinh tế mau phát đạt mà chiếm phần ưu thắng. Duy có các dân tộc hèn yếu mà nói đến kinh tế thì trừ hai tay hai chân, mồ hôi nước mắt ra, không có cái gì mà nương đỡ được. Nói về vật sản thiên nhiên như mỏ vàng khoáng bạc thì không đủ sức mà mở mang, nói về công nghệ thì nghề gì cũng vụng về, thương mại thì lẫn lộn trong xứ mà không bước chân ra ngoài, chung vốn hiệp người thì nhiều đều nghĩ ngại. Đường thời đại kinh tế cạnh tranh, mây tuôn sấm giã mà tình hình kinh tế trong một xứ năm mai trong trạng huống nói trên, thì còn nói đến việc chen vai thích cánh mà đua chen với ai được? Kinh tế ở xứ ta ngày nay chính là chưa ra khỏi cái vòng chật hẹp khốn nạn ấy.

Tuy vậy, kinh tế của mình, so với kinh tế người ta, vẫn không ăn nhập vào đâu, song con voi con cạp có sự sinh hoạt của loài voi cạp, mà con ong con kiến cũng có sự sinh hoạt của loài ong kiến, cái sống thừa còn ngấp ngời ngày nào, thì đỡ nhu yếu về sự ăn sự ở, còn theo mà thôi xác ngày ấy, nên dầu không cạnh tranh với ai, cũng cần phải làm sao mà nuôi cái sống của mình; đã lo nuôi cái sống thì khó khăn thế nào cũng không thể khoan tay xếp về mà ngồi yên một chỗ được. Bởi vậy cho nên người ta nói kinh tế, mình cũng nói kinh tế, đó là cái tình thế tất nhiên. Còn như hiện tình gần đây, vì sự sinh kế khuôn bách mà người mình đã có ý xu hướng về đường kinh tế; báo chương tạp chí không ngày nào không hô hào, công xưởng thương đoàn không nơi nào không nảy ra danh hiệu mới; song xét kỹ thực tế thì giống như chèo đò trên cạn xa mà quên sự thiết thực, ham bề hão huyền mà ít ai lưu tâm đến chỗ nguồn gốc; thành ra cái

hay cái tốt của người đã không học theo được chút nào, mà cái nể uể sẵn có của mình cũng xuôi theo giọng nước mà chảy mất. Cái tệ hại ấy ảnh hưởng trong xã hội ta không phải là nhỏ.

Nguyên nhân cái hại ấy bởi đâu mà ra, chính là làm việc kinh tế mà lại quên bản chất «cần» và chữ «kiệm» vậy (2).

Mới nghe nhắc đến hai chữ ấy, chắc nhiều người cho là tiếng sáo của nhà hủ nho, song chúng ta thử dò lịch sử kinh tế trên hoàn cầu ngày nay như hoa như gấm, mà truy nguyên cho đến nơi, thì số dĩ gây dựng được cái nền giàu có ấy, dầu là nhà khoa học, dầu là nhà triết học, ai cũng công nhận «cần» và «kiệm» là nguồn gốc trong sự sinh tài. Xin xem mấy câu danh ngôn lưu truyền của người ta thì đủ rõ:

a) Sự nghèo khổ thường thương rình nơi cửa người siêng năng mà nó không dám vào. (La pauvreté guette toujours sur la porte de l'homme laborieux, mais elle n'ose entrer).

b) Hạn chế sự ham muốn của anh theo cái túi anh. (Modérez votre désir selon votre poche).

c) Hãy gắng công và kiên nhẫn; sự làm lụng là vui và có ích cho người, cho dân, cho nước. (Travaille et persévère; le travail amuse vraiment, et seul il profite à l'homme, au citoyen, à la patrie).

Đó là một vài câu giầy người về đường cần kiệm, còn nói đến cái gương thiết hành thì các nhà sáng tạo, các nhà phát minh cho đến các vị đế vương trong nền kinh tế vua xe hơi vua đồng, vua sắt, v.v.) phần nhiều cũng gốc chữ «cần» «kiệm» mà làm ra công việc vì đời đó. Xem thế thì rõ công việc kinh tế, vẫn rất phức tạp mà nói đến nguồn gốc thì «cần» và «kiệm» là hai cái tánh chất nhất định không thiếu được. Không «cần» thì như cục sắt đã nguội, không đập ra mà làm đồ được; không «kiệm» thì như ruộng không cấy, cỏ làm mầy cũng rồi đi đâu mất. Lớn mà xã hội nhân quần, nhỏ mà một người một nhà, đã nói kinh tế thì trước phải đào tạo cho có hai cái tánh chất «cần» và «kiệm» đã.

Người mình thì thế nào? Kinh tế! kinh tế! nói luôn nơi đầu miệng mà mớ tay vào việc gì thì trua ngay trề buổi,

HOC THUẬT «NÁT BÀN» LÀ GÌ?

(Tiếp theo)

Cái mà người Tây phương nhận là «có bốn bề các vật khác» đó, Phật giáo lại nhận là «vô» (không); không hơn hết các vật khác trong vũ trụ. Phật giáo dạy rằng: người ở đời chỉ «vì mình» mà sinh muốn; muốn rồi sinh hành động; hành động thời khôn khéo, càng hành động càng khôn khéo. Nhưng vì «mình» là một điều lỗi, cái ý tưởng «mình» là một ý tưởng lầm. Vì sao? Vì mình «không có». Bao nhiêu những cảm giác và tư tưởng mà người đời tưởng là của riêng mình chẳng qua là những vật trong vũ trụ tụ hợp trong một thời vào cái xác; cái xác ấy mất thì là tan cả; xác tan đã tan, mà «bản» nghĩa là cảm giác và tư tưởng cũng tan, không còn dấu tích gì là «độc cách» cả. Nhưng khôn một nỗi là cái ý tưởng «mình» đó, nghĩa là cái ý tưởng đeo người vào bề khổ đó, khó phai lấm. Có luận hồi mỗi mỗi trông kiếp người đến ngàn vạn lần mới phai hết. Phai hết, tức hết cái ý tưởng «mình», thế là đến được «nát bản» đến được chốn cực lạc.

Muốn hiểu rõ cái ý tưởng mình không có đó, phải giải nghĩa lại cái luật «luân hồi». Nhiều người tưởng rằng: luân hồi mỗi người lộn kiếp này sang kiếp khác thế là luân hồi. Theo như đầu bài tôi đã nói, tưởng như thế cũng có lý. Song tôi nói như thế là muốn cho độc giả dễ hiểu cái lý biến hóa đó thôi. Thiệt ra thời luân hồi không phải thế.

Hết cả các vật trong vũ trụ đều biến hóa, đều «thay hình đổi dạng» luôn luôn. Linh hồn của ta cũng vậy: Sau khi chết, chẳng những xác, mà hồn cũng tan nát. Nhưng tan rồi hợp lại, nát rồi trở nguyên lại; hợp lại, trở nguyên lại mà khác hình, khác dạng, nghĩa là không có đặc cách như khi trước nữa. Nói tóm lại vì lý biến hóa, vì sự thay hình đổi dạng luôn luôn, mà trong vũ trụ không có thể gọi là «có» được, chỉ một đến gọi là «có» được, đều ấy chính là cái lý «tan rồi hợp, hợp rồi tan» như vừa nói ở trên.

dường sức lượng công, lập thành một cái tánh lưới biển, chỉ ngồi trông của bóng ở đầu đầu; có được liền công bao nhiêu thì con ma vật dục, cũng cái xác vẫn mình kia, nó làm cho trức tức rút lưng mà trong lòng vẫn còn lấy làm đắc ý; rút cục lợi không ích cho người đã đánh mà về phần riêng mình cũng không tạo thành một người tự lập được, mà dần dần sa vào con đường thất nghiệp kia. Ôi! Hai tiếng «cần» «kiệm» ta nghe như thường, không lấy gì làm vẻ vang danh tiếng như công chuyên văn minh vật chất ngày nay mà biết đâu ai rồi nó ra, thì sao cũng sụp vào bể khổ.

Kinh tế! Kinh tế! đồng bào ta nói đến kinh tế, xin trước nghĩ hai chữ «cần» «kiệm» thông thường này.
X. T. T.

MỘT PHƯƠNG-PHÁP HÒA-ĐÌNH RẤT MỚI

Thông-tin Ngu-ước có thuật rằng: ông Cáp-lu là một nhà chế tạo trừ đánh nước Mỹ, trong khoảng Âu-chiến có làm chủ tịch hội Hàng-vụ toàn quốc nước Mỹ, mới rồi có gửi một bức thư cho ông Hô-lơ - trưởng thương hội quốc-tế (người nước Mỹ-lợi-thi) bàn cách sáng lập một cái phương pháp thế giới hòa bình và liệt tên các nhà thực nghiệp có thể «lạc-toàn-cả thế giới» là 32 người, nói rằng: chỉ 32 người ấy kết thành một cái đoàn thể, dầu có nước nào muốn gây sự chiến tranh ra, thì đoàn thể ấy cũng đủ sức mà ngăn cấm đi được. Ông ta nói thế là chỉ đá, than, sắt, cao-su, vàng trắng (vàng), dầu hỏa, các nguyên liệu tân-văn báo-chỉ cũng các vật khoáng sản, đều nằm ở trong tay đoàn thể 32 người ấy; phòng như đoàn thể ấy không chịu cung cấp, thì dầu nước nào cũng không khỏi ra cuộc chiến tranh được. Bởi thế nên cuộc hòa bình thế giới, chính ở trong tay 32 nhà thực nghiệp ấy.

T. L.

Lý ấy tức là luật «luân hồi».

Nhưng nếu vậy thì làm sao có được luật «nhân quả»? Nguyên nhiều người tưởng rằng công nghiệp của kiếp hiện tại là kết quả của kiếp dĩ-vãng, mà lại là nguyên nhân của kiếp tương lai, như thế là theo luật nhân quả. Nếu tưởng như thế thì hai luật «luân hồi» và «nhân quả» tương phản nhau thiệt, Song ta nên biết rằng: «nhân-quả» là một cái luật luân lý, đem một cái lẽ «thường pháp» trong phạm vi chật hẹp để dẫn từng người đi vào đường ngay ngoà. Thiệt ra thời hết cả các vật trong vũ trụ đều chung với nhau một loại, một chất; khi tan, khi hợp, lộn lạo luôn luôn; thành ra chẳng những công nghiệp ở thời hiện tại không phải là kết quả của thời quá khứ, không phải là nguyên nhân của thời tương lai, mà chính hiện tại quá khứ và tương lai cũng đều như nhau cả.

Cái ý ấy không phải trái ý «nhân quả», mà lại «luân lý» hơn ý «nhân quả». Có thể thiệt. Hết cả các vật trong vũ trụ, hết cả mọi người trong vũ trụ đều một loại, một chất như nhau, thời phải tương nhau, yêu nhau như anh em một máu, một mủ. Nghĩa công hòa ngày nay, cuộc đại đồng tương lai, chẳng phải Phật giáo đã tuyên bố hơn mấy ngàn năm về trước rồi sao?

Vả chăng, khoa học thực nghiệm ngày nay, xét về vật chất, cũng công nhận cái ý «tan hợp» ấy. Khoa học nói rằng: ngoài sự vận động (mouvement) sinh ra chất nóng (chaleur), không có vật gì trong vũ trụ được lặn bằn cả. Cái lý thuyết đã thực nghiệm đó có khác gì những lý Phật giáo đã dạy về vũ trụ.

Bát long

THẾ-GIỚI THỜI-DÀM (Trung-hoa)

HIỆN-TÌNH DIỆM ĐỐI VỚI TƯỚNG

Theo tin Thượng-Hải, thì hiện mạc-hạ của Diêm chia ra hai phái: là phái thân Tướng và phái phản Tướng.

Đầu phái thân Tướng là Triệu-dải-Vân. Triệu là lão sự của Diêm, trước có làm Bộ-trưởng Nội-chánh ở Nam-kinh; nhân lúc Đường-sinh-Tri phản Tướng, Nam-kinh có chiu nguy hiểm, Tướng khiển Triệu về Thái-nguyên. Triệu chủ trì theo phái thân Tướng, tình từ nghe cũng khôn khéo, đại ý nói: Tướng đi mà Diêm thay là cái thứ tự thiên nhiên như nước chảy thành cừ; hiện trong nước bảy giờ, không có người thứ hai nào thay vào địa vị đó, nên Diêm mà nổi Tướng, vẫn không tổn chút công phu gì. Nếu như nhập vào phái đảo Tướng, một phiên khiển hấn, gai góc càng mọc thêm ra: một là theo việc quan hệ trong đảng thì Ung-tính-Vệ là lớp trước Diêm, Diêm không thể không nhường cho Ung, ấy là kém một nước rồi; hai là trong lúc đảo Tướng thì quốc sự ở các phương diện, sao cũng sinh về biến động; bọn Phùng Ngạc-Tướng, Đường-sinh-Tri chẳng cũng xăn tay áo mà đứng dậy, trở lại tranh hùng với Diêm, chưa biết ăn thua về đâu. Đó là sự rắc rối nhân việc phản Tướng mà gây ra, nên Diêm mà nhập phái thân Tướng thật là bỏ chỗ dễ mà vào chỗ khó. Chỉ bằng thân Tướng thì các tính chung quanh mình hoàn toàn độc lập, quân nhân tài chánh, Tướng không hỏi đến; Hà-nam, Sơn đông cũng về vào phạm vi của mình, cần cái gì thì sách được cái ấy, vả lại yêu cầu quân phí thì Tướng phải cung cấp. Ngày khác thay Tướng, là lẽ tất nhiên, không có điều gì ngăn ngại cả. Như thế mà không làm, còn toàn tìm đường khác, thật là bất trí.

Theo lời Triệu chỉ hoạch trên thì thân Tướng là lợi cho Diêm, tình là nghe cũng châu đáo. Diêm

đối Tướng mà chưa chịu hoàn toàn tuyệt hẳn, hoặc giả vì lý ấy.

Đầu phái phản Tướng là Giả-Cánh-Đức. Luận điệu của Giả đại ý nói: Tướng là một người hiểm ác tàn nhẫn, không khi tiết, không tin nghĩa; tháng năm năm ngoài, đương lúc Tướng Quê xung đột, Tướng đã hứa nhường địa bàn Sơn-dông Hà-nam và Hồ-bắc cho Phùng, sau đánh Quê xong, lại trở gáo mà đánh với Phùng. Đó là một chuyện. Huống như cuộc quân đội Tây Bắc cũng Đường-sinh-Tri phản Tướng, Diêm có ngầm ngầm theo trong kín mà chỉ sử; đều đó Tướng đã biết dư rồi, và toàn cả nước khổ có tại mắt đều nghe thấy, cái sự thực đó không che giấu được. Ngày trước Tướng sở dĩ lễ nhiều nói ngọt, chẳng qua là cứu cấp trong tạm thời; một mai mà thể lực phản Tướng đã dẹp yên thì thế nào Tướng cũng sinh chuyện với Diêm; lúc đó các phái thân Tướng đã liên kết một đoàn, thấy Tướng quan hệ với Diêm mà ghét đến Diêm, chắc là không ai chịu trợ Diêm. Tướng cậy cái danh nghĩa Trung-vương, trước bình hết các phái phản trắc, rồi xosy giáo lại mà đánh Diêm thì Diêm lấy cái gì mà tự bảo được.

Bởi vậy nên gia nhập phái thân Tướng, thì hiện quân đội bắc phương như Hàn-phục-Cử, Thạch-hữu-Tam và Đường-sinh-Tri, đương lúc và sự Phùng và ngi Tướng, thế nào cũng hưởng ứng theo Diêm. Diêm dùng cái địa vị lãnh-tự quân sự, không có chút gì trở ngại. Đó là lý luận bên phái thân Tướng. Nghe cũng châu đáo, không kém gì phái thân Tướng nói trên.

Từ hạ tuần tháng chạp thì phái thân Tướng chiếm cái ưu thế; nhưng từ Triệu-dải-Vân ở Nam-kinh về thì phái thân Tướng lại đặc thắng. Vì nghe tin quân Trương ở một Quảng-châu bị thất bại, quân

(Xem tiếp trang ba cột tư)

Văn Uyên

Hoàng-thị-yên-Son

